

c. Kan ØMU'en fungere?

Vi ved endnu ikke, om den økonomiske udvikling i eurolandene bliver tilstrækkelig harmoniseret til at undgå en tilsvarende forskellig udvikling.

Euroens internationale kursfald er også et udtryk for usikkerhed – måske endog mistillid – til, at den økonomiske politik i de afgørende eurolande vil være tilstrækkelig sammenhængende og målrettet.

Maastrichttraktatens bestemmelser om, at budgetunderskuddet og den offentlige gæld højst må udgøre henholdsvis 3 pct. og 60 pct. af BNP, blev oprindeligt formuleret som krav til de lande, der ønskede at tilslutte sig ØMU'en. For de lande, som er blevet medlem, gælder stabilitetspagtens bestemmelser.

Stabilitetspagten blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Amsterdam i 1997 efter forslag fra den tyske finansminister Theo Waigel og kan opfattes som en opfølgning på konvergenskravene, der blev formuleret som finanspolitiske krav til de lande, der ønskede at tilslutte sig ØMU'en. Efter stabilitetspagten er medlemslandene forpligtet til at føre en finanspolitik, som på mellemlang sigt sikrer balance eller et mindre overskud på de offentlige finanser.

Hensigten er, at et medlemsland, der oplever et ekstraordinært stort budgetunderskud skal tage initiativ til at korrigere herfor så hurtigt som muligt og helst inden for et år. Der vil kun undtagelsesvis blive dispenseret fra denne regel, nemlig hvis et for stort underskud skyldes en dyb recession.

Hvis budgetunderskuddet overstiger 3 pct. af BNP, skal landet som hovedregel indbetale en rentefri deponering til EU. Denne deponering består dels af et fast grundbeløb (0,2 pct. af BNP) og et variabelt beløb (0,1 pct. af BNP pr. procentpoint, som underskuddet overstiger 3 pct. af BNP), som tilsammen maksimalt kan udgøre 0,5 pct. af BNP. Straffen består således reelt i et rentetab. Hvis dette ikke fører til en mere ansvarlig finanspolitik, vil den rentefri deponering blive afløst af en bod. De relevante beslutninger træffes af Rådet af finans- og økonomiministre (Økofin).

Det er endvidere bestemt, at hvis et stort budgetunderskud følger i kølvandet på en alvorlig recession (defineret som et årligt fald i det reale BNP på 2 pct. eller mere), vil der ikke blive iværksat sanktioner. Hvis derimod det årlige fald

i BNP ligger i intervallet 0,75 og 2 procent, vil det være op til Økofin at afgøre spørgsmålet om en relevant straf.

Endelig har Danmark i perioden 1996-99 haft en stigning i arbejdsomkostningerne pr. produceret enhed, der ligger væsentligt over samtlige andre eurolande. Hvis dette nu bevirker en faldende konkurrenceevne og stigende arbejdsløshed, kan det rejse et pres (fra EU) for yderligere reformer på arbejdsmarkedet, som kan øge lønfleksibiliteten, f.eks. en yderligere forringelse af dækningen under arbejdsløshed.

Vi ved ikke, hvordan EU (Økofin) vil reagere, hvis nogle af disse situationer opstår.

Vi ved heller ikke, om nogle af landene vil underbudgettere bevidst, og hvordan EU i så fald vil reagere herpå.

d. Kan vi melde os ud af euroen?

Udtrædelsen er først og fremmest et politisk spørgsmål, men kan rent juridisk anskues fra en statsretlig (dansk ret) synsvinkel og en internationalretlig (folkeretlig/EU-ret).

Statsretlig:

Ifølge grundloven kan en suverænitetseftersøgelse overdraget til EU med 5/6 flertal i Folketinget eller ved folkeafstemning besluttes tilbagetaget af et almindeligt simpelt flertal i Folketinget. Når en sådan beslutning er truffet, må der forhandles med de parter, som en sådan aftale er indgået med, om, hvordan og hvornår udtræden kan ske.

Den internationale side:

EU-trakterne er indgået for ubegrænset tid. Der findes ingen bestemmelser for udtrædelse. Ønsker Danmark på et senere tidspunkt at udtræde af eurosamarbejdet, kan det ske, hvis der er enighed herom mellem eurolandene. Udtræden vil da ske gennem indgåelse af ændringstraktater, der skal underskrives og ratificeres i alle medlemslande.

Er der ikke enighed herom, kan Danmark udtræde, hvis der er sket væsentlige ændringer i de forudsætninger, der lå til grund for Danmarks indtræden. Afgørelse af, om sådanne ændringer foreligger, træffes af EF-Domstolen. Får Danmark ikke medhold ved EF-Domstolen og vil udtræde af eurosamarbejdet, må Danmark udtræde helt af EF/EU.

Det er ikke realistisk at forestille sig, at Danmark skal melde sig ud af EU. I praksis kan det – afhængig af omstændighederne – være van-